

Хлеб, уметност и протести

Пројектом који обухвата четири европска града – Београд, Атину, Истанбул и Палермо – млада италијанска уметница Елена Белантони, кроз живу хорску музику и перформансе под отвореним небом, повезује причу о побуни, женским правима и националном идентитету

ГОСТИ БЕОГРАДА

Александра Мијалковић

Xлеб је у свим европским културама симбол живота и благостања, а кад га нема, наступе глад, патња, несрћа и – побуне. Велике друштвене револуције у историји почивају на управо повицима сиромашног, огорченог и обесправљеног народа: „Дајте нам хлеба!“

Полазећи од те „линије хлеба“ у истоименом пројекту са којим је победила на прошлогодишњем такмичењу Генералног секретаријата за савремену уметност и урбане периферије Италије (огранак Министарства за културно наслеђе и активности на промоцији италијанске савремене уметности у свету), млада уметница Елена Белантони прати линију сиромаштва која је утицала на „хлебне побуне“ у четири земље историјски и географски повезане са Медитераном – Италији, Грчкој, Турском и Србији.

Кроз живу музику и перформансе на отвореном простору, пројекат спаја наизглед неповезане елементе – уметност, хлеб, традицију и феминизам – так што у сваком од одабраних градова женски хор пева, на матерњем језику, противну песму „Хлеб и руже“ која је инспирисана говором Роуз Шнахдерман, америчке феминисткиње и социјалистичке лидерке, током штрајка текстилних радница у Масачусетсу 1912. године.

Како сте дошли на идеју да спојите хлеб, пртесте и жене и зашто сте одабрали баш ова четири града?

Хлеб је дубоко уткан у европско наслеђе, у наш национални идентитет и традицију, он симболише момент дељења нечег најважнијег, хране, међу блиским, али и сасвим непознатим људима, он једињује различите популације у име опстанка, правде и друштвене једнакости. Први пут сам о хлебу као елементу савремене побуне

посебно тешко погађају жене. Путујућим пројектом Линија хлеба желим управо на то да скренем пажњу јавности.

Шта све обухвата пројекат?

У сваком од ових градова успоставила сам сарадњу са локалним кустосима, уметницима и културним институцијама и они ми, уз подршку италијанских института за културу, помажу да спроведем пројекат. Прва фаза је почела у марта у Београду, са „Беопројектом“. У мају се пројекат наставља у Атини, у јулу у Истанбулу, а у септембру се завршава у Палерму. Видео-снимци са хорским песмама и перформансима у сва четири града биће обједињени у филму који ће бити увршћен у сталну колекцију мултимедијалних радова Централног института графике у Риму, а онда догодине представљен и на мојој самосталној изложби.

Део пројекта, који поред осталог спаја и прошлост са савременим друштвеним појавама,

јесу и ке-Елена Белантони Фото Анђелко Васиљевић

рамички хлебови, изливени по узору на оне типичне за народну традицију одабраних градова, затим фотографије, винил-плоча са песмом хорова, каталог и књига који ће описати цело ово путовање, засновано на мом дневнику и на записима кустоскиње Бенедете Карпи де Ресмини и двојице историчара уметности – Стефана Кјодија и Рикарда Вентурија.

Прва „станица“ је, дакле, био Београд?

За почетак пројекта сам одабрала Блок 23 на Новом Београду, за који сам сматрала да ће бити добар контраст, са својим „брутализмом“, нежним гласовима девојака из хора Колегијум музикум, који предводи композиторка Драгана Јовановић. Девојке су наступиле у плавим униформама, а три од њих су биле одевене у српске народне ношње које сам изнајмила у Народном позоришту.

Хор „Колегијум музикум“ у Блоку 23 као део пројекта „Линија хлеба“ Из личне архиве

почела да размишљам кад сам за време међународних санкција у вашој земљи видела призоре људи који у редовима чекају на хлеб, а затим и кад је, услед економске кризе, његова цена у Грчкој удвостручена. Повезала сам са тим грчанским протестима у Палерму 1944, Атини 1973, Београду 1989. и Истанбулу 2013. године. Они су ме подстакли да управо у овим местима изведем уметнички перформанс у којем сам жељела да дам глас пре свега женама, да подсетим на дугу прошлост њихове борбе за равноправност, економску једнакост, социјална и политичка права и да укажем на њихов положај у данашњим европским друштвима, за који мислим да се, нажалост, погоршава. Незапосленост, недовољна заступљеност у институцијама, породично и партнрско насиље, родни стереотипи... Све то објашњава зашто оне све чешће о овим проблемима говоре на улицама. Раст популизма и конзервативизма, јачање социјалних неједнакости и сиромаштва, ограничавање слободе говора и изражавања и други разлози које на воде демонстранти у градовима широм Европе

И у осталим градовима ће представнице три хорска гласа носити народне ношње те земље, то јест тог краја и сликати се са хлебом у рукама. Многи београдски уметници су ми помогли да спроведем своје идеје, међу њима Зоран Ерић и Уна Поповић из Музеја савремене уметности, Ана Адамовић, Маја Ђирић, Мирољуб Карић, Драган Струњаш, Јелена Молдавић. Имала сам подршку и локалних активиста попут Зое Гудовић. Посебно сам захвална Зари Аудијелу из „Беопројекта“.

Поред наступа хора, извели сте и лични перформанс „под отвореним небом“?

У ствари реч је о три перформанса: *Наоружано тело* (Armed body) на Кalemegdanu, *Ти ија на Линији хлеба* (You and me on the Breadline) испред Музеја историје Југославије и *Плаво бело црвено* (Blu White Red) на месту где је, према пројекту Вјенчеслава Рихтера из 1961. требало да буде саграђен Музеј револуције, између Палате Србија и зграде Ушће на Новом Београду. У првом повезујем две супротности: породице које шетају парком Београдске тврђаве, а деца се играју

међу старим тенковима и другим оружјем из поставке Војног музеја. У другом, посуга брашном, подижем руке у протесту, попут Београђана који су у време међународних санкција били сучени са несташом хлеба. У трећем користим траке у бојама заставе некадашње Југославије да бих показала своју визују стварности земље које више нема, са великим „рођенданским“ слетовима за Тита сваког 25. маја, и многообројним музејима посвећеним социјалистичким идеалима, синдикалним покретима и револуцији као елементима интернационализма, наспрот национализму који је касније уследио.

Дали сте се и радије бавили овом врстом пројеката, који кроз уметничке инсталације повезују људе, догађаје и друштвене појаве?

Јесам. Пре шест година сам, рецимо, ишла у Чиле, у Патагонију, и три месеца провела са последњом припадницом једног племена, чији језик више нико не говори сем ње. Споразумевало смо се покретима и сликама. Са Кристином Калдерон умреће језик, идентитет и култура једног старог народа, готово истребљеног за време Пиночеа. Та жена ме надахнула да се фокусiram на концепт идентитета и другости, кроз динамику веза која користи језик и тело као средстава интеракције.

Песма „Хлеб и руже“, звезда водица вашег пројекта, надахнула је и друге уметнике и бунтовнике, поред осталог певачицу Џоан Базез и редитеља Кена Лоуча, који је снимио истоимени филм 2001. Да ли то значи да и у 21. веку настављамо да се боримо за исте идеале и против истих неправди које су нас мучиле почетком прошлог столећа? Да, нажалост. Само што имамо и друга средства борбе и боље смо глобално повезани. Али не видим да смо, засад, успешнији.

ПЕСНИЧКА
ЗБИРКА

Звонко
Карановић

У ЗАМЦИ

*В. се челом наслања на шамни зид
ио коме иролазе круине сенке,
сенке ватона,
или можда сенке зрада
заобљених ивица,
сенке које се сага крећу
и преко њеових леђа.*

*В. је у замци.
На коју ћог страну да се окрене
види њено лице.*

*В. йосмайра свеј кроз руку коју је
ириорео у сиварносити.
Још увек не може да види све,
али осећа, јочиње да осећа.*

*В. йосијаје свеситан присујива
тјајанственог надзорника.
Надзорник йуни шаке срочом
и снажно их сијехе.
очекује да и В. учини исто.*

*В. жели да сиђе одмах, без йоговора.
Сијашају ја с висине
уз љомоћ конојаца,
као лујку,
сијашају ја у муклој тишини,
али он чује сијор, ужасно сијор
хријав звук зраје која належе
или зраје која јочиње да се урушава.*

*В. лежи нейомично.
Надзорник стоји над њим.
Превише мој живота
залијало је у снове, каже В.
Анђели се расирију ѡоре, у мајли.
Срећни су, каже В.*

Из књиге „Иза запаљење шуме“,
Лом, Београд

РЕПЕРТОАР мај 2019.

Милана Ракића 38
011 2419 664, 2414 527

ЗВЕЗДАРСКИ ТЕАТАР

СЦЕНА ДАНИЛО БАТА СТОЈКОВИЋ	06.05. пон 19:30 ФЕЛИКС , Владимира КЕЦМАНОВИЋ, Коста ПЕШЕВСКИ, Дарко БАЈИЋ	50. извођење!
	07.05. уто 19:30 ОСАМА-КАСАБА У ЈУЈОРКУ , Владимира КЕЦМАНОВИЋ, Коста ПЕШЕВСКИ, Дарко БАЈИЋ	
	08.05. сре 19:30 КОРЕШПОДЕЊИЦЈА , Б. ПЕКИЋ, Б. МИХАЈЛОВИЋ	
	09.05. чет 19:30 БАЈКА О ПОЗОРИШТУ , Владимира ЂУРЂЕВИЋ	
	12.05. нед 19:30 КЛАУСТРОФОБИЧНА КОМЕДИЈА , Душан КОВАЧЕВИЋ	
	15.05. сре 19:30 ОСАМА-КАСАБА У ЈУЈОРКУ , Владимира КЕЦМАНОВИЋ, Коста ПЕШЕВСКИ, Дарко БАЈИЋ	
	16.05. чет 19:30 КОРЕШПОДЕЊИЦЈА , Б. ПЕКИЋ, Б. МИХАЈЛОВИЋ	
	17.05. пет 19:30 ОСАМА-КАСАБА У ЈУЈОРКУ , Владимира КЕЦМАНОВИЋ, Коста ПЕШЕВСКИ, Дарко БАЈИЋ	
	19.05. нед 19:30 ХИПНОЗА ЈЕДНЕ ЉУБАВИ , Душан КОВАЧЕВИЋ	
	21.05. уто 19:30 ЛИМУНАЦИЈА , Душан КОВАЧЕВИЋ гостовање Народно позориште Ниш	
	23.05. чет 19:30 ХИПНОЗА ЈЕДНЕ ЉУБАВИ , Душан КОВАЧЕВИЋ	
	24.05. пет 19:30 ФЕЛИКС , Владимира КЕЦМАНОВИЋ, Коста ПЕШЕВСКИ, Дарко БАЈИЋ	
	26.05. нед 19:30 ПАСИВНО ПУШЕЊЕ , Небојша РОМЧЕВИЋ	
	27.05. пон 19:30 ХИПНОЗА ЈЕДНЕ ЉУБАВИ , Душан КОВАЧЕВИЋ	
	28.05. уто 19:30 ФЕЛИКС , Владимира КЕЦМАНОВИЋ, Коста ПЕШЕВСКИ, Дарко БАЈИЋ	
	30.05. чет 19:30 КУМОВИ , Душан КОВАЧЕВИЋ	
	31.05. пет 19:30 ОСАМА-КАСАБА У ЈУЈОРКУ , Владимира КЕЦМАНОВИЋ, Коста ПЕШЕВСКИ, Дарко БАЈИЋ	
НОВА СЦЕНА	07.05. уто 20:00 ВОЗ , Кормак МАКАРТИ	
	10.05. пет 20:00 СО НА РАНЕ , Тса МАТАНОВИЋ, Отварање фестивала ФИСТ 14	
	12.05. нед 20:00 BOING-BOING , Марк КАМОЛЕТИ	
	19.05. нед 20:00 ВЕЧЕРА БУДАЛА , Франсис ВЕБЕР	
	20.05. пон 20:00 ТАЈНА ВЕЗА , Сећање на Душка Трифуновића музичко – поетски рецитал	
	21.05. уто 20:00 ЧОРБА ОД КАНАРИНЦА , Милош РАДОВИЋ	
	25.05. суб 20:00 ГЕНЕРАЛНА ПРОБА САМОУБИСТВА , Душан КОВАЧЕВИЋ	